

СТАНОВИЩЕ

от проф. дн Розалина Енгелс-Критидис
относно дисертационния труд
на **Ставрула-Елисавет Апостолос Каллиондзи**,
редовен докторант към катедра
„Предучилищна и медийна педагогика“,
Факултет по науки за образованието и изкуствата -
СУ „Св. Климент Охридски“, докторска програма „Предучилищна педагогика
– Интеркултурно възпитание“ (с обучение на английски език),
професионално направление 1.2. Педагогика,
за присъждане на образователната и научна степен **„доктор“**

Тема на дисертационния труд:

**„Модел за ранно развитие на грамотността при деца билингви –
гръцкият език като втори език в мултикултурната детска градина“**

Научен ръководител:

доц. д-р Лора Спиридонова

Представената от Ставрула Каллиондзи дисертация е разработена в 186 страници, от които 22 страници библиография, обхващаща значителен брой източници, предимно на английски език. В текста подходящо и аргументирано е включен балансиран брой таблици и графики.

Във формален план трудът се състои от увод, седем глави (пет теоретични, една с дизайна на изследването и една с резултатите) и заключение.

В първата теоретична глава се изясняват основните понятия в плана на използването им в дисертацията. Втората глава представя изучаването на втори/чужд език в контекста на неговата специфика при деца от предучилищна възраст. Третата глава разглежда въпроса за индивидуалните различия в усвояването на втори език. Четвъртата глава се фокусира върху билингвизма конкретно в гръцки контекст, отчитайки езиците на мигрантите, както и особеностите на гръцкия език при неговото преподаване като втори/чужд език. Петата глава отправя поглед към гръцкия език като втори/чужд език в диаспората. Теоретичната част е сравнително добре разработена в своята цялост.

Като цел на изследването е дефинирано проучването на ефективността на разработен от докторантката модел за развитие на ранна грамотност при деца-билингви в детската градина в процеса на овладяване на гръцки език.

Налице е ясно дефинирана хипотеза на изследването – а именно, че „прилагането на експериментален модел, базиран на процедури и дейности за „езиково пробуждане“ (“language awakening”) в съответствие с трите етапа на педагогическо взаимодействие – възприемане, изпробване и изразяване, оказва положително влияние върху развитието на система от езикови умения в предучилищна възраст“. Тази водеща хипотеза е много добре проектирана в шест подхипотези, свързани с влиянието на модела върху: 1) *говорните умения*; 2) *уменията за слушане*; 3) *подготовката на умения за писане*; 4) *уменията за разбиране*; 5) *лексикалните умения* и 6) *цялостната оценка на постиженията* на децата - билингви в детската градина при овладяването на гръцки език.

Методите, използвани в изследването, са експеримент, наблюдение и анкета. Проучени са 40 деца на възраст от 5 до 7 години, 20 от които са билингви.

Разработеният от докторантката модел е много добре представен, а количественият и качественият анализ на резултатите доказват ефективността на модела. На база на конкретните резултати, са формулирани адекватни изводи.

Авторефератът представя сравнително точно дисертационния труд.

Приемам приносните моменти по начина, по който са дефинирани от Ставрула Каллиондзи.

Докторантката има три самостоятелни публикации по разработваната в дисертационния труд проблематика.

Налице е съответствие на настоящата процедура за придобиване на образователната и научната степен „доктор“ с действащата нормативна уредба.

Въпрос: Бихте ли открили три конкретни методи, приложени във Вашата програма, които според Вас в най-голяма степен подпомогнаха ранното овладяване на гръцкия език като втори език в мултикултурната детска градина?

В заключение: Разглежданият дисертационен труд на Ставрула Каллиондзи притежава качествата на докторска дисертация и отчитайки научно-изследователската и практическата му стойност, препоръчвам присъждането на образователната и научна степен „доктор“ на Ставрула Каллиондзи, като заявявам положителния си вот.

Изготвил:

06.03.2025 г.

проф. дн Розалина Енгелс-Критидис